

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 866
van **SAM VAN ROOY**
datum: 15 juli 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Vlaams Klimaatfonds - Uitblijven bonus-malusfinanciering

Aan minister Diependaele wordt dezelfde vraag gesteld (schriftelijke vraag nr. 432 van mevrouw Anke Van dermeersch).

Het Klimaatfonds kan volgens het Rekenhof onder meer worden gefinancierd met "mogelijke supplementaire opbrengsten uit het klimaatresponsabiliseringsmechanisme".

Voormelde opbrengstmogelijkheid is ingeschreven in artikel 65 quater van de bijzondere financieringswet van 16 januari 1989. Er is daarbij een systeem uitgewerkt waarbij aan elk gewest meerjarige doelstellingen voor het terugdringen van broeikasgassen worden opgelegd. Aan deze doelstellingen is vanaf het begrotingsjaar 2016 een bonus-malussysteem gekoppeld: worden de doelstellingen gehaald, dan krijgt het gewest van de federale overheid een financiële bonus; worden ze niet gehaald, dan volgt er een malus.

Tot op heden is dit bonus-malussysteem volgens het Rekenhof echter nog altijd niet in werking getreden. Er zou, dixit het Rekenhof, immers nog steeds een politiek overleg bezig zijn "over verschillende aspecten" van de uitvoering van dit luik in de bijzondere financieringswet. (1)

Over de mogelijke bonusopbrengsten voor het Vlaamse Gewest voor de begrotingsjaren 2016, 2017 en 2018 worden in de Rekenhofrapporten over de algemene rekeningen van voormelde jaren geen ramingen vermeld. Mocht het bonus-malussysteem in 2019 echter al van kracht zijn geweest, dan zou dat voor Vlaanderen een aanzienlijke positieve impact gehad hebben op de ontvangsten 2019 van het Vlaamse Klimaatfonds; zo blijkt uit het rapport van het Rekenhof immers dat de administratie de bonusopbrengst van deze extra middelen in 2019 voor Vlaanderen op circa 25.000.000,00 euro raamt.

Op dit ogenblik kan bijgevolg op basis van de rapportering door het Rekenhof alleen maar worden vastgesteld dat Vlaanderen wat betreft de financiering van het Vlaamse Klimaatfonds al zeker in 2019 ettelijke miljoenen euro aan inkomsten misliep door dit aanslepende politieke overleg over de uitvoering van het bonus-malusmechanisme dat in artikel 65 quater van de bijzondere financieringswet van 16 januari 1989 werd verankerd.

Als Vlaanderen dan toch absoluut wil meedraaien in het emissierechtencircus, dan gaat het echter niet op dat onze Vlaamse mensen en ondernemingen zware en duurzame inspanningen leveren om in Vlaanderen alle opgelegde klimaatdoelstellingen te halen, maar vervolgens niet eens de 'beloning' krijgen waar ze volgens die bijzondere financieringswet onrechtstreeks recht op hebben. Deze bonusopbrengsten dienen vanuit

het Klimaatfonds immers gebruikt te worden voor de financiering van nieuwe Vlaamse klimaatinvesteringen.

1. Wat is de huidige stand van zaken wat betreft het politieke overleg over - citeert Rekenhof - "verschillende aspecten" van de uitvoering van artikel 65 quater in de bijzondere financieringswet van 16 januari 1989 dat een bonus-malussysteem in werking moet doen treden waarbij de gewesten supplementaire opbrengsten uit de federale emissierechten kunnen ontvangen als ze de doelstellingen van hun meerjarige traject overtreffen?
2. Wat zijn op dit moment de knelpunten in dit politieke overleg die ertoe leiden dat het in deelvraag 1 vermelde bonus-malussysteem nog steeds niet in werking is getreden, en welke initiatieven neemt de minister vanuit de Vlaamse Regering om deze knelpunten op korte termijn weg te werken?
3. Volgens het Rekenhof raamt de administratie voor het begrotingsjaar 2019 de bonusopbrengst voor het Vlaamse Gewest op maar liefst 25.000.000,00 euro.

Wat is de theoretische bonus- of malusraming voor het Vlaamse Gewest voor de begrotingsjaren 2016, 2017 en 2018, mocht het bonus-malussysteem tijdens deze begrotingsjaren al effectief in werking zijn getreden?

4. a) Wat zijn de vooruitzichten van de minister inzake het effectief in werking treden van het in deelvraag 1 vermelde bonus-malussysteem? Welke procedurestappen dienen nog genomen te worden en wat zijn de vooropgestelde termijnen voor de realisatie van deze stappen?
- b) Zullen de bonussen die tijdens de voorbije begrotingsjaren aan Vlaanderen toekwamen (voor het begrotingsjaar 2019 geraamd op 25.000.000,00 euro) alsnog met terugwerkende kracht in het Vlaamse Klimaatfonds worden gestort zodra dit bonus-malussysteem in werking treedt?

(1) - *Rapport over de algemene rekeningen 2019 van de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse ESR-geconsolideerde rekening 2019* (juni 2020) – p. 117-118;

- *Rapport over de algemene rekeningen 2018 van de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse ESR-geconsolideerde rekening 2018* (juni 2019) – p. 85)

ANTWOORD

op vraag nr. 866 van 15 juli 2020

van **SAM VAN ROOY**

1. Wat betreft dit bonus/malus systeem, ook wel het responsabiliseringsmechanisme genoemd, kan ik u kort samengevat meegeven dat de politieke besprekingen over dit dossier reeds vele jaren muurvast zitten.
2. Om de knelpunten toe te lichten in dit dossier is het nuttig nog eens kort de werking van het systeem uit te leggen.
 - Dit mechanisme, dat in 2014 werd geïntroduceerd via een aanpassing van de bijzondere financieringswet, voorziet voor elk gewest **een traject** voor de reductie van de uitstoot van broeikasgassen in haar bouwsector.
 - Als een gewest het beter doet dan de haar toegewezen doelstelling, krijgt het een **financiële bonus** uit de federale veilingopbrengsten. De som van de bonussen aan de verschillende gewesten kan niet groter zijn dan veilinginkomsten van de federale overheid.
 - Als het gewest zijn doelstelling niet behaalt, krijgt het een **financiële malus**. Deze zal in mindering worden gebracht van de algemene middelen die overeenkomstig de bijzondere financieringswet aan de gewesten worden toegekend.
 - Het bedrag van de bonus en malus wordt bepaald door het verschil te nemen tussen de gewestelijke emissies in de bouwsector en het traject en dit te vermenigvuldigen met de gemiddelde prijs van een door België geveild emissierecht in het jaar in kwestie.
 - De mogelijke boni uit het klimaatresponsabiliseringsmechanisme vloeien in Vlaanderen naar het klimaatfonds.

Tot nu toe is dit bonus-malussysteem nog niet in voege getreden. De oorzaak zijn interpretatieverschillen over de Bijzondere Financieringswet. Deze interpretatieverschillen hebben betrekking op de gewestelijke reductietrajecten die opgenomen zijn in de Bijzondere Financieringswet. Zo is er discussie of deze reductietrajecten herzien kunnen of moeten worden naar aanleiding van aanpassingen die doorgevoerd zijn aan de manier waarop de emissies in de bouwsector berekend worden:

- Zo werd in 2014 een correctie doorgevoerd aan de methodologie voor de berekening van de Vlaamse emissies van de bouwsector. Dit heeft geleid tot lagere emissies in Vlaanderen in de emissie inventaris. Dergelijke aanpassingen gebeuren regelmatig op basis van voortschrijdend inzicht. Soms leiden die aanpassingen tot hogere emissies, zoals dit recent noodzakelijk bleek voor de industriële emissies in Vlaanderen. Maar in 2014 ging het dus om een aanpassing die leidde tot lagere emissies in de bouwsector. Aangezien het reductietraject in de Bijzondere Financieringswet vastgesteld is op basis van de "oude" berekeningswijze, dringen de andere Gewesten aan op een herrekening van het reductietraject.
- Volgens het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moeten deze reductietrajecten bovendien herzien worden aangezien de Europese en internationale regels voor de berekening van de broeikasgasemissies gewijzigd zijn sinds de vaststelling van de reductietrajecten in de bijzondere financieringswet. Indien het reductietraject niet aangepast wordt aan de gewijzigde rekenregels voor de emissies, stelt Brussel dat er "appelen met peren worden vergeleken".

Naast de discussie over de te gebruiken "reductietrajecten" is er ook discussie over welke emissiegegevens precies gehanteerd moeten worden bij de berekening van de bonus/malus.

3. De potentiële bonus-opbrengst voor Vlaanderen van 25 miljoen euro zoals vermeld in het rapport van het Rekenhof is geen inschatting voor het jaar 2019, maar heeft betrekking op een theoretische raming, gecumuleerd over de jaren 2015 tot en met 2018.

Zoals ook door het Rekenhof vermeld, gaat het om een inschatting. Bij een herziening van de trajecten of bij het gebruik van emissiegegevens uit een andere inventarisversie, zal het geraamde bedrag wijzigen.

Met andere woorden: zolang de discussie over de al dan niet herziening van de trajecten niet is afgerond, is deze raming van 25 miljoen erg onzeker.

4. a) Aangezien deze discussie al jaren aansleept binnen de Nationale Klimaatcommissie, en aangezien de belangen van de verschillende entiteiten binnen de Nationale Klimaatcommissie compleet tegengesteld zijn, koester ik weinig illusies dat dit dossier snel uitgeklaard zal worden binnen deze Nationale Klimaatcommissie. Vanuit Vlaanderen zijn we wel bereid om interfederale besprekingen hierover opnieuw aan te gaan.

Ikzelf heb tot nu toe nog geen initiatieven genomen om dit mechanisme snel te operationaliseren aangezien ik enkele principiële en fundamentele bezwaren heb tegen het mechanisme. Het uitgangspunt van dit mechanisme is dat de gewesten verantwoording moeten afleggen ten opzichte van de federale staat in verband met hun klimaatbeleid voor de gebouwensector:

- Indien de gewesten goed werk leveren, en hun emissies voldoende reduceren, worden ze beloond door de federale overheid met een deel van de federale veilinginkomsten.
- Indien de gewesten de emissies in de gebouwensector onvoldoende reduceren, moeten ze een boete betalen aan de federale overheid.

Dit is wat mij betreft overbodig en gaat voorbij aan het principe dat de gewesten zelf verantwoordelijk zijn voor hun klimaatbeleid, en hiervoor geen verantwoording moeten afleggen aan de federale overheid. Indien gewesten hun emissies onvoldoende reduceren, wordt dit automatisch al financieel ontmoedigd aangezien de gewesten flexibiliteit moeten aankopen indien ze hun doelstellingen niet realiseren. De introductie van dit bijkomende "responsabiliseringsmechanisme" heeft dan ook weinig toegevoegde waarde.

- b) Als het bonus-malus systeem op termijn in werking zou treden, ga ik er van uit dat de eventuele bonussen inderdaad met terugwerkende kracht in het Vlaams klimaatfonds worden gestort. Het is echter niet zeker of dit effectief die 25 miljoen euro zal zijn waarvan sprake in het rapport van het Rekenhof. Zoals gezegd hangen er immers onzekerheden vast aan dit bedrag van 25 miljoen euro.

Daarnaast kunnen we er ook niet van uitgaan dat dit mechanisme de komende jaren steeds een bonus zal blijven opleveren voor Vlaanderen.